

Krajowy Program Modernizacji Budynków (KPMB)

W KIERUNKU INNOWACYJNEJ GOSPODARKI
NISKOEMISYJNEJ

DLACZEGO PROGRAM JEST KONIECZNY

Kraków, 14.11.2016, wersja 10

Efektywna Polska jest niezależną inicjatywą, powstałą jako idea Instytutu Ekonomii Środowiska (IEŚ). Zajmuje się ona dwoma zidentyfikowanymi przez IEŚ problemami tj. modernizacją budynków jednorodzinnych oraz stanem powietrza w Polsce. Integruje ona organizacje i instytucje, w tym także stowarzyszenia branżowe, dla których te dwa problemy są ważne, ale nie reprezentuje interesów tych organizacji.

W procesie tworzenia programów efektywności energetycznej w budownictwie, można wyróżnić kilka stron (interesariuszy), z których każdy powody, żeby być zainteresowanym realizacją programu, ma swoje. czasami partykularne i sprzeczne interesy.

- Właściciele budynków jednorodzinnych - nie posiadają żadnej organizacji, która byłaby w stanie skutecznie zabiegać o ich interesy, „Efektywna Polska” stara się formułować te interesy, co oczywiście nie oznacza, że występujemy w imieniu tej grupy – właściciele budynków jednorodzinnych, w przeciwieństwie np. do spółdzielni mieszkaniowych, prawdopodobnie nigdy nie będą posiadać swojej organizacji – co wcale nie oznacza, że nie mają specyficznych potrzeb. W ograniczonym zakresie interesy właścicieli budynków jednorodzinnych są w stanie reprezentować organizacje konsumenckie i organizacje pozarządowe.
- Samorządy, posiadają swoje organizacje, które nie tylko powinny aktywnie uczestniczyć w przygotowywaniu programów wsparcia dla modernizacji budynków jednorodzinnych, ale również same powinny takie programy inicjować i finansować.
- Rząd Rzeczypospolitej Polskiej - odpowiedzialny za rozwój gospodarczy i realizację polityki Państwa w zakresie efektywności energetycznej
- Producenci materiałów i urządzeń – czyli dostawcy technologii, które za rozsądną cenę są w stanie zaspokoić potrzeby rynku
- Instytucje finansowe, które będą w stanie uczestniczyć w przygotowaniu produktów finansowych.
- Instytucje naukowe
- Organizacje eksperckie – wspierające proces swoją wiedzą ekspercką.

Partnerzy wspierający Inicjatywę Efektywna Polska

<http://efektywnapolska.pl/o-inicjatywie/>

- Euro-centrum Park Naukowo-Technologiczny
- Fundacja PlasticsEurope Polska
- Instytut Inżynierii Budowlanej Wydziału Inżynierii Lądowej Politechniki Warszawskiej
- Krajowa Agencja Poszanowania Energii (KAPE)
- Małopolskie Centrum Budownictwa Energooszczędnego (mcbe)
- Narodowa Agencja Poszanowania Energii (NAPE)
- Polska Organizacja Rozwoju Technologii Pomp Ciepła
- Polski Związek Producentów i Przetwórców Izolacji Poliuretanowych PUR i PIR „SIPUR”
- Polskie Stowarzyszenie Budownictwa Ekologicznego

- Stowarzyszenie Certyfikatorów i Audytorów Energetycznych (SCiAE)
- Stowarzyszenie Gmin Polska Sieć „Energie Cites”
- Stowarzyszenie Producentów i Importerów Urządzeń Grzewczych (SPIUG)
- Stowarzyszenie Producentów Styropianu
- Stowarzyszenie Producentów Węgry mineralnej: szklanej i skalnej (MIWO)
- Stowarzyszenie "Poszanowanie Energii i Środowiska" (SAPE-Polska)
- Stowarzyszenie na rzecz Systemów Ociepleń (SSO)
- Związek Pracodawców "Polskie Szkło"
- Związek Producentów Sprzętu Oświetleniowego „Pol-lighting”

Spis treści

Większość Polaków mieszka w budynkach jednorodzinnych	5
Standard istniejących budynków jednorodzinnych jest bardzo niski	5
Program poprawi sytuację osób o niskich dochodach	8
Program przyczyni się do rozwoju polskiej innowacyjności.....	9
Program przyniesie przychody do budżetu	10
Program przyczyni się do poprawy jakości powietrza na obszarze całego kraju	11
Właściciele budynków jednorodzinnych nie będą kierować się jedynie względami finansowymi	12
Program modernizacja budynków przyczyni się do zmniejszenia tzw. ubóstwa energetycznego	13
Sektor budynków jednorodzinnych praktycznie nigdy nie otrzymał wsparcia.....	15

:

Większość Polaków mieszka w budynkach jednorodzinnych

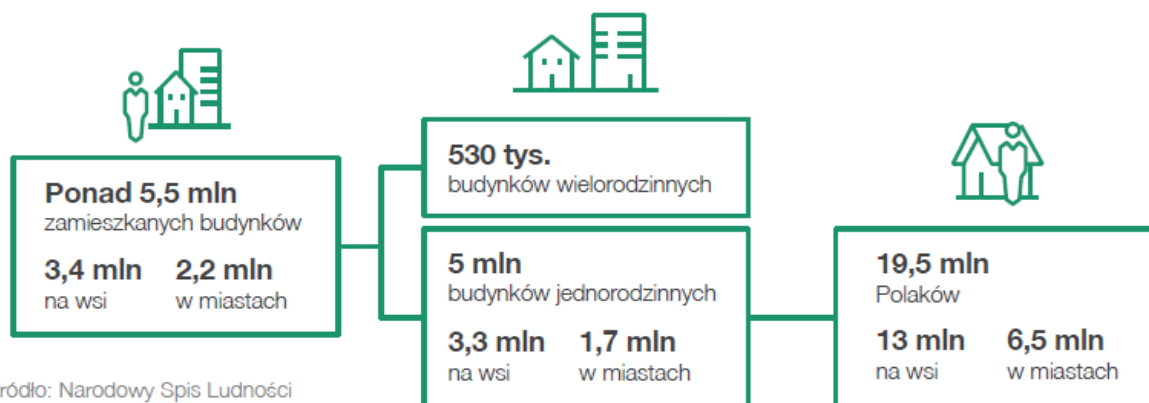
W Polsce mieszka 38 mln osób, z tego ponad połowa Polaków, ok. 19,5 mln, mieszka w domach jednorodzinnych, przy czym w miastach prawie 6,5 mln i ponad 13 mln na wsi. W ujęciu procentowym prawie 90% mieszkańców wsi i prawie 30% mieszkańców miast zajmuje mieszkania w budynkach jednorodzinnych¹.

Tabela 1. Budynki według rodzaju w roku 2011 r

	Razem (w tys.)	Z tego budynki:			
		Zamieszkane	W tym:		
			mieszkalne	Z tego:	
				jednorodzinne	wielomieszkaniowe
Ogółem	6047,1	5567,6	5542,6	5007,5	535,1
Miasto	2285,6	2189,2	2176,4	1738,2	438,2
Wieś	3761,5	3378,4	3366,2	3269,3	96,9

źródło: ZAMIESZKANE BUDYNKI. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011. GUS 2013. str. 18

Rysunek 1. Budynki zamieszkane charakterystyka

Źródło: Narodowy Spis Ludności i Mieszkań 2011, GUS 2013

Standard istniejących budynków jednorodzinnych jest bardzo niski

W strukturze budynków zamieszkałych ogółem udział domów jednorodzinnych jest dominujący, zarówno w mieście, gdzie domy jednorodzinne stanowią 80% budynków zamieszkałych, jak i na wsi gdzie stanowią one 97% budynków zamieszkałych. Zdecydowana większość budynków jednorodzinnych znajduje się na terenach wiejskich – prawie 3,3 mln, wobec ponad 1,7 mln w miastach². Większość budynków jednorodzinnych jest w złym stanie technicznym

W Polsce 22% budynków mieszkalnych zostało wybudowanych przed II Wojną Światową zaś 50% powstało w latach 1945 – 1988. Budynki sprzed wojny cechują się blisko trzykrotnie

¹ZAMIESZKANE BUDYNKI. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011. GUS 2013. str. 21

²ZAMIESZKANE BUDYNKI. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011. GUS 2013. str. 18

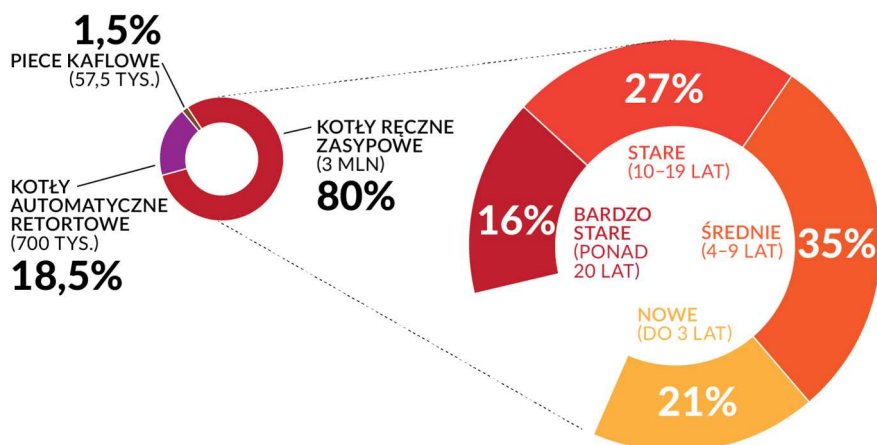
wyższym zużyciem energii a budynki z lat 1945 – 1988 ponad dwukrotnie wyższym zużyciem energii w porównaniu do budynków z roku 2007³.

W Polsce budynki na wsi, gdzie dominuje budownictwo jednorodzinne, mają średnio gorszą izolację cieplną niż budynki w miastach. W mieście średnia grubość ocieplenia ścian wynosi 9,3 cm a na wsi 8,8 cm natomiast średnia grubość ocieplenia stropu w mieście wynosi 15 cm a na wsi 14,6 cm. Zużywa się w nich średnio rocznie 125 GJ energii, czyli prawie dwa razy więcej niż w mieście (66 GJ) a do ogrzewania powierzchni budynków wykorzystuje się głównie węgiel kamienny (76%) i drewno opałowe (80%), które sprzyjają zanieczyszczaniu powietrza i zjawisku niskiej emisji⁴.

Z badań GUS na temat zużycia energii w gospodarstwach domowych w 2012 r. wynika, że gospodarstwa domowe w mieście do ogrzewania powierzchni wykorzystują powszechnie ciepło z sieci (prawie 60%), które na wsi, gdzie dominują domy jednorodzinne, stanowi zaledwie 4%. Co więcej średnie roczne zużycie nośników energii ogółem w gospodarstwie domowym w mieście wynosi 66 GJ i ma wartość 3 653 zł natomiast na wsi jest ono wyższe: wynosi 125 GJ i ma wartość 4 766 zł⁵.

W przypadku niemal 70% procent budynków jednorodzinnych, a więc 3,8 miliona domów, kocioł lub piec węglowy stanowi główne źródło ogrzewania, w dalszych 11% domów rolę tę pełni kominek, koza lub kocioł na drewno. Na kotły i piece węglowe jako główne źródło ciepłej wody wskazuje w badanym segmencie ponad 70% właścicieli budynków⁶. Jak pokazują badania, Polacy używają głównie kotłów zasypowych (niemal 80% wszystkich kotłów) – z czego niemal połowa (43%) to kotły, które mają ponad 10 lat, a więc są urządzeniami mocno wyeksploatowanymi. Oznacza to że mają niską sprawność wytwarzania energii cieplnej, a więc zużywają więcej węgla niż kotły nowoczesne do wyprodukowania tej samej ilości ciepła⁷, co przyczynia się do znacznie wyższej emisji takich zanieczyszczeń jak pyły i benzo[a]piren.

Rysunek2. kotły węglowe używane w polskich domach
Kotły węglowe używane w polskich domach

³http://www.przegladbudowlany.pl/2010/11/2010-11-PB-39_Alsabry.pdf

⁴Przegląd Efektywności Energetycznej 2013, art. pt. Węgiel, stare piece i brak ocieplenia. Systemy grzewcze i izolacja termiczna w sektorze domów jednorodzinnych w Polsce. Raport z badań, str. 13-39

⁵źródło: Zużycie energii w gospodarstwach domowych w 2012 r. GUS 2014 r. str. 126 - 127

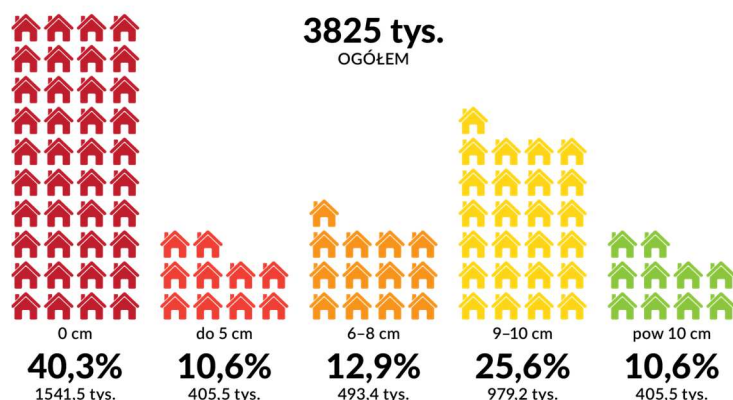
⁶Przegląd Efektywności Energetycznej 2015, Stan techniczny budynków jednorodzinnych ogrzewanych kotłami na paliwa stałe. Raport z badań, str. 20, 25

⁷Przegląd Efektywności Energetycznej 2015, art. pt. Stan techniczny domów jednorodzinnych ogrzewanych węglem. Podsumowanie i komentarz do badań, str. 12

źródło: Przegląd Efektywności Energetycznej 2015, art. pt. Stan techniczny domów jednorodzinnych ogrzewanych węglem. Podsumowanie i komentarz do badań, str. 13

Mniej niż połowa badanych posiada zawory termostaticzne na wszystkich grzejnikach zainstalowanych w domu, a aż 37% takich zaworów nie posiada wcale⁸. Przy przestarzałej instalacji grzewczej regulacja temperatury i oszczędność ciepła jest praktycznie niemożliwa. Równie niekorzystnie przedstawia się stopień docieplenia budynków jednorodzinnych ogrzewanych za pomocą kotłów i pieców węglowych. Choć 60% badanych wskazuje, że ich domy posiadają ocieplone ściany zewnętrzne, to przy dokładniejszej analizie okazuje się, że w przeważającej części są to bardzo cienkie warstwy materiału izolacyjnego, głównie styropianu⁹. W aż 40% budynków (ponad 1,5 miliona) ściany są zupełnie nieocieplone, a w dalszych 10% zastosowano najcieńszą możliwą warstwę docieplenia (do 5 cm). Jedynie w 10% budynków zastosowano docieplenie grubsze niż 10 cm – są to głównie domy nowsze, budowane po 2000 roku¹⁰.

Rysunek 3. Grubość izolacji cieplnej w domach ogrzewanych węglem
Grubość izolacji cieplnej w domach ogrzewanych węglem

źródło: Przegląd Efektywności Energetycznej 2015, art. pt. Stan techniczny domów jednorodzinnych ogrzewanych węglem. Podsumowanie i komentarz do badań, str. 14

74% badanych deklaruje posiadanie w budynku ocieplonego stropu lub poddasza. W przypadku ocieplenia stropów lub poddasza właściciele domów jednorodzinnych stosują zwykle znacznie grubsze warstwy materiału izolacyjnego niż ma to miejsce w przypadku ścian zewnętrznych jednak 16% budynków warstwa ocieplenia nie przekracza 9 cm. Średnia grubość ocieplenia przegród dachowych wynosi 15 cm, a w domach wybudowanych po 2000 roku kształtuje się na poziomie około 20 cm¹¹.

Okna z szybami zespolonymi należą do standardowego wyposażenia również w budynkach ogrzewanych źródłami węglowymi. Wyposażenie domu w ten typ okien deklaruje ponad 90% badanych właścicieli budynków jednorodzinnych w analizowanym segmencie¹².

⁸Przegląd Efektywności Energetycznej 2015, Stan techniczny budynków jednorodzinnych ogrzewanych kotłami na paliwa stałe. Raport z badań, str. 32

⁹Przegląd Efektywności Energetycznej 2015, Stan techniczny budynków jednorodzinnych ogrzewanych kotłami na paliwa stałe. Raport z badań, str. 14, 35

¹⁰Przegląd Efektywności Energetycznej 2015, art. pt. Stan techniczny domów jednorodzinnych ogrzewanych węglem. Podsumowanie i komentarz do badań, str. 14

¹¹Przegląd Efektywności Energetycznej 2015, Stan techniczny budynków jednorodzinnych ogrzewanych kotłami na paliwa stałe. Raport z badań, str. 38-39

¹²Przegląd Efektywności Energetycznej 2015, Stan techniczny budynków jednorodzinnych ogrzewanych kotłami na paliwa stałe. Raport z badań, str. 40

Program poprawi sytuację osób o niskich dochodach

W budynkach jednorodzinnych przeważnie mieszkają osoby o mniejszych dochodach od dochodów osób mieszkających w budynkach wielorodzinnych, którzy do tej pory mogli liczyć na wsparcie państwa.

Nie istnieją dane informujące o dochodach właścicieli budynków jednorodzinnych jednak dochód mieszkańców wsi, gdzie dominują budynki jednorodzinne jest o blisko 500 zł niższy niż średni dochód mieszkańców miast i blisko o 1000 zł niższy niż dochód mieszkańców największych miast. Najniższy dochód charakteryzuje mieszkańców wschodniej i południowej Polski w województwach lubuskim, świętokrzyskim, podkarpackim. Dochód o około 200 zł niższy od średniego dochodu w Polsce cechuje mieszkańców wszystkich, poza mazowieckim, województw o najwyższym udziale domów jednorodzinnych wśród budynków zamieszkałych czyli małopolskiego, lubelskiego, podkarpackiego i wielkopolskiego¹³.

Program przyczyni się do poprawy warunków życia, szczególnie na terenach wiejskich

Nie ma bezpośrednich informacji na temat wieku budynków jednorodzinnych w Polsce jednak 65% budynków jednorodzinnych położonych jest na terenach wiejskich. Dominują tam budynki zdekapitalizowane i wiekowe, wśród których 21% zostało wybudowanych przed 1945 r. a 27% w latach 1945 – 1970¹⁴. Najwięcej budynków wiejskich sprzed 1945 r. znajduje się w zachodniej Polsce w województwie zachodnio-pomorskim, lubuskim i dolnośląskim natomiast budynki z lat 1945 – 1988 dominują w Polsce południowej i wschodniej w województwie podlaskim, mazowieckim, łódzkim, świętokrzyskim, podkarpackim, lubelskim i małopolskim¹⁵.

Program przyniesie korzyści gospodarcze

Doświadczenia Niemiec, Czech i Słowacji wskazują, że program modernizacji budynków jednorodzinnych przynosi duże korzyści ekonomiczne w postaci:

- rozwoju MSP;
- poprawy warunków/komfortu życia;
- wzrostu wartości nieruchomości;
- trwałego, niskoemisyjnego rozwoju obszarów wiejskich;
- zmniejszenia opłat za energię;
- zwiększenia udziału odnawialnych źródeł energii;
- zwiększenie wpływów do budżetu państwa w postaci podatków.

13BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH W 2014 R. GUS2015.str.113-115

14ZAMIESZKANE BUDYNKI. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011. GUS 2013. str. 22

15ZAMIESZKANE BUDYNKI. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011. GUS 2013. str. 24

Program przyczyni się do rozwoju polskiej innowacyjności

Rządowe programy, o dużej skali, zawsze wpływają na rynek, a często przyczyniają się do rozwoju innowacyjnych technologii lub całkiem nowych rynków.

Tabela 2. tu wpisz tytuł tabeli

Technologia	Potencjał innowacyjny	Komentarz
Gazowe techniki grzewcze	Bardzo duży	Możliwy rozwój rynku polskich producentów urządzeń gazowych, wewnętrzny popyt może przyczynić się również do wzrostu eksportu
Węglowe techniki grzewcze	Bardzo duży	Możliwy rozwój rynku polskich producentów urządzeń gazowych, wewnętrzny popyt może przyczynić się również do wzrostu eksportu
Małe technologie oczyszczania spalin	Duży	Zależny od presji rynku na wykorzystywanie paliw stałych
Techniki czystego węgla	Duży	Potencjał zależny od struktury wsparcia – w przypadku dotacji do wysokiej jakości kotłów węglowych z systemem oczyszczania ta presja będzie niewielka
Utylizacja odpadów z małych kotłowni opalanych węglem	Duży	Potencjał zależny od struktury wsparcia – w przypadku dotacji do wysokiej jakości kotłów węglowych z systemem oczyszczania ta presja będzie niewielka
Rozwój inteligentnych budynków	Bardzo duży	Uwarunkowany w oczywisty sposób kryteriami doboru projektów
Rozwój technologii dedykowanych do potrzeb budynków jednorodzinnych	Duży	Presja cenowa i konkurencja na dużym rynku będą sprzyjać powstawaniu nowych koncepcji produktów, np. zintegrowanych systemów prefabrykowanych
Budowanie infrastruktury do zarządzania popytem	Bardzo duży	Uwarunkowany w oczywisty sposób kryteriami doboru projektów oraz udziałem sektora energetycznego (infrastruktura odbioru)
Innowacje finansowe	Bardzo duży, przy odpowiedniej skali, przy małej skali znikomy	Program przyczyni się do powstania innowacyjnych produktów finansowych, opartych

		na gwarancjach BGK, ewentualnych dotacjach krajowych, regionalnych, lokalnych, kredytach komercyjnych, oraz białych certyfikatach
Potencjał organizacyjny	Średni/duży	Na rozwój mają szansę

Źródło: opracowanie własne

Przykładem rozwoju innowacyjnych technologii jest zaangażowanie Rządu w promocję kolektorów słonecznych, w wyniku którego Polska w roku 2013 stała się europejskim liderem w produkcji tych urządzeń.

Rzecznik Funduszu poinformował, że w porównaniu z 2010 rokiem, w 2011 r. produkcja i sprzedaż kolektorów w Polsce wzrosła o ok. 70 proc. "Rynek kolektorów słonecznych, jako jedyny w Polsce segment energetyki odnawialnej, zanotował tak duży wzrost" - podkreślił Maziarz. Wraz ze wzrostem produkcji kolektorów w naszym kraju, powstały nowe zakłady pracy, które zatrudniły dodatkowych pracowników. "Między innymi cztery firmy z tej branży były laureatami projektu GreenEvo, promującego polskie zielone technologie" - zauważył Maziarz¹⁶.

Program przyniesie przychody do budżetu

W przypadku programu częściowej renowacji budynków jednorodzinnych w Czechach każdy zainwestowany milion koron przyczynia się do wzrostu PKB o 3,56 m. CZK zaś w przypadku głębokiej modernizacji wzrost wyniósł 3,43 m. CZK. Przychody do budżetu wyniosły adekwatnie 1,20 m. CZK i 1,16 m. CZK¹⁷.

W przypadku programu realizowanego przez KfW w Niemczech każdy 1€ zainwestowany w program przyniósł wpływ do budżetu na poziomie 4-5€. Jest to wynik osiągnięty w ramach dofinansowania do remontów budynków jednorodzinnych jak i budowy nowych domów¹⁸.

W Czechach koszt remontu wynosi około 121 tys. zł¹⁹ natomiast w Polsce około 80 tys. zł zatem wpływy do budżetu w ramach polskiego programu dofinansowania do remontów budynków jednorodzinnych powinny być wyższe (na 1 zainwestowaną złotówkę około 1,5 zł zwrotu)

¹⁶ http://energetyka.wnp.pl/polska-liderem-sprzedazy-i-produkcji-kolektorow-slonecznych,196607_1_0_0.html

¹⁷ Should the government invest in energy efficiency of buildings? Macroeconomic impact assessment, Executive Summary, May 2012, Chance for Buildings

¹⁸ Prezentacja: KfW promotional programs for residential buildings. Bank aus Verantwortung.

¹⁹ Mail od czeskiego NFOS – wyliczenie w exel

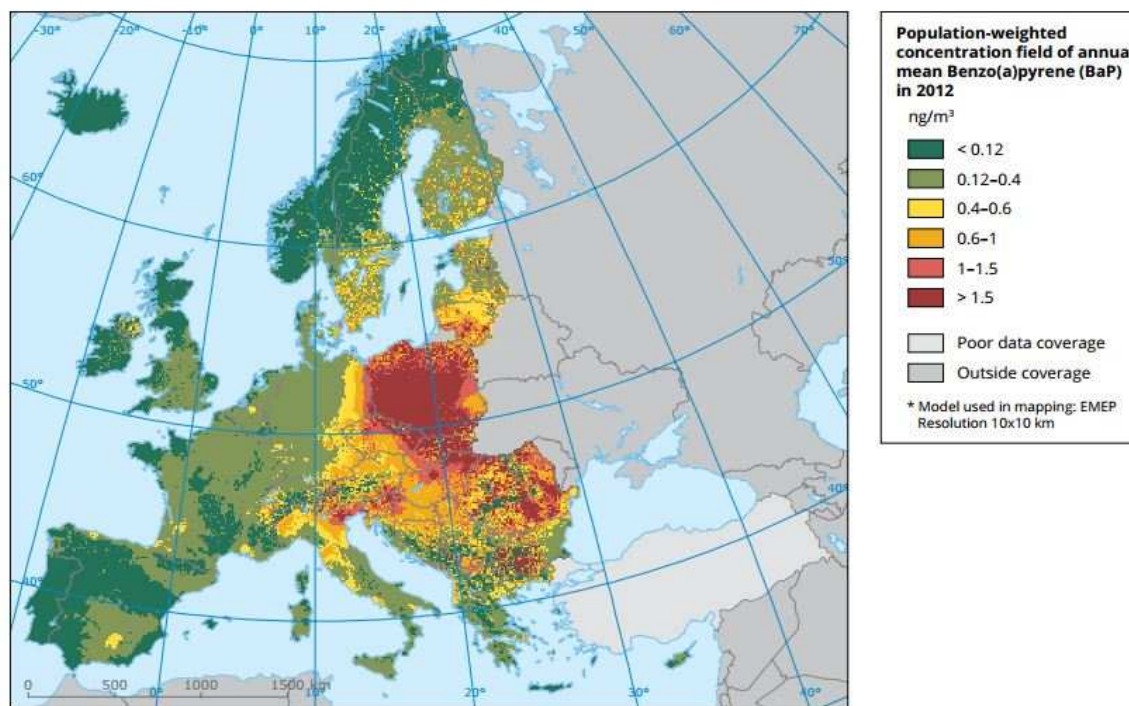
Area of subsidy	Number of applications	Allocated subsidy (CZK)
A.1 - Level 1 (Intensity: 30% of Eligible Expenditures)	1 179	220 496 823
A.2 - Level 2 (Intensity: 40% of Eligible Expenditures)	873	275 994 212
A.3 - Level 2 (Intensity: 55% of Eligible Expenditures)	212	101 883 826

Program przyczyni się do poprawy jakości powietrza na obszarze całego kraju

Budynki jednorodzinne są największym źródłem emisji w sektorze budownictwa mieszkalnego.

Rysunek 4. Mapa zanieczyszczenia benzo[a]pirenem w Europie

Map 10.1 Population-weighted concentration field of annual mean BaP in 2012

Notes: Dark-green areas correspond to concentrations under the estimated reference level (0.12 ng/m³). Dark-red areas correspond to concentrations exceeding the 2004 AQ Directive target value of 1 ng/m³.

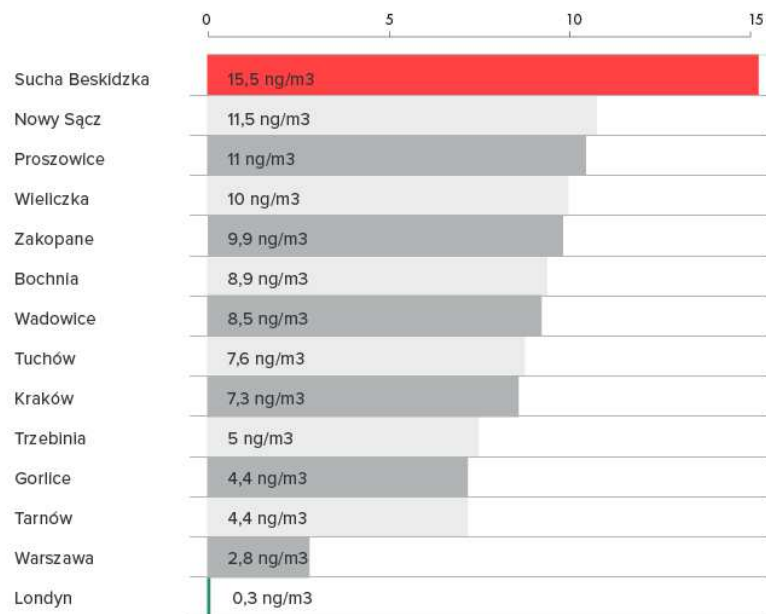
Source: ETC/ACM, 2015b.

źródło: Komisja Europejska. Dane z 2012 roku

6/10 europejskich miast z największą liczbą dni z przekroczeniem norm dobowych dla stężeń PM10 znajduje się w Polsce.

Rysunek 5. Benzo[a]piren w poszczególnych miastach w 2013 r.

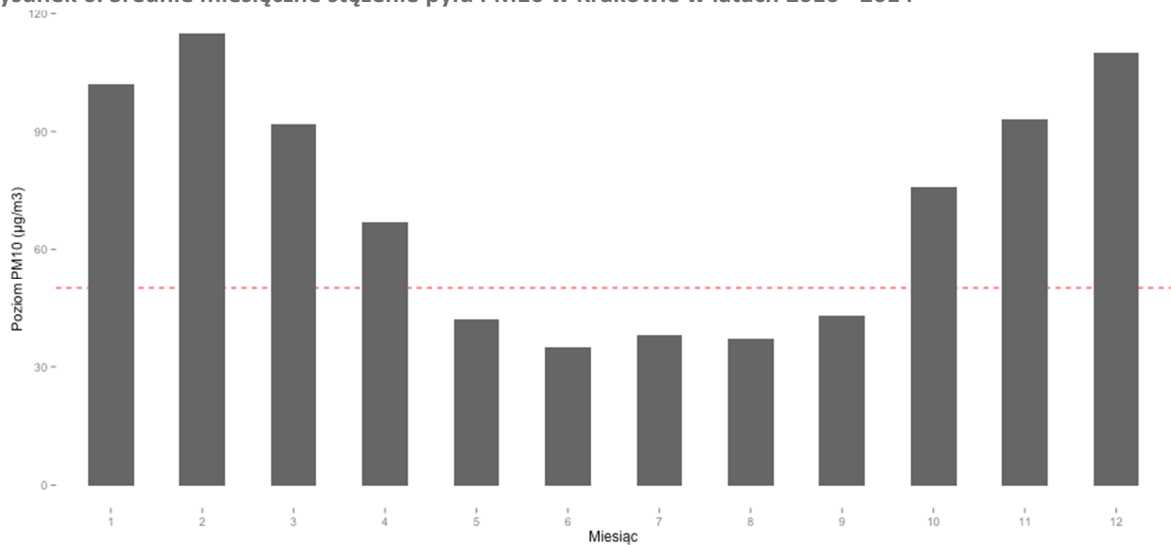
BENZO(A)PIREN W POSZCZEGÓLNYCH MIASTACH W 2013 r.

Źródło:

Problem niskiej emisji nie dotyczy jedynie Krakowa.

Rysunek 6. Średnie miesięczne stężenie pyłu PM10 w Krakowie w latach 2010 - 2014

źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego

Właściciele budynków jednorodzinnych nie będą kierować się jedynie względami finansowymi

Skuteczne wprowadzenie programu sprawi, że istotnie zmniejszą się koszty transakcyjne, przede wszystkim zmienią się preferencje konsumenckie i postawy. Właściciele budynków

jednorodzinnych nie zawsze kierują się bezpośrednią korzyścią finansową (chęcią zysku). Przy odpowiedniej zachęcie jest możliwe wytworzenie swoistej mody na działania pro środowiskowe. Dobrym przykładem jest masowa instalacja kolektorów słonecznych w Polsce, których instalacja, pomimo znacznego dofinansowania, była de facto nieopłacalna. Polacy po prostu chcieli mieć takie urządzenie na dachu swojego domu (prawdopodobnie byli przekonani przez sprzedawców, że w długiej perspektywie jest to korzystne zarówno dla nich jak i dla środowiska).

Program modernizacja budynków przyczyni się do zmniejszenia tzw. ubóstwa energetycznego

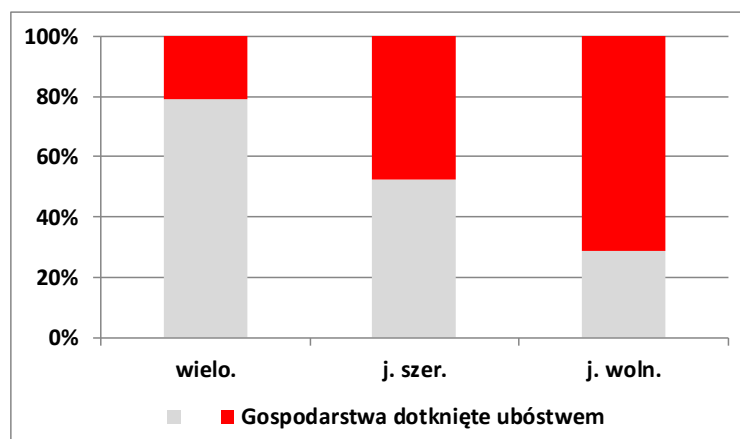
Ubóstwo energetyczne to trudność w zaspokojeniu podstawowych potrzeb energetycznych w miejscu zamieszkania za rozsądną cenę. Składa się na nie utrzymanie standardu ciepła i zaopatrzenia w pozostałe rodzaje energii służące zaspokojeniu w adekwatny sposób podstawowych potrzeb funkcjonowania biologicznego i społecznego członków gospodarstwa domowego²⁰. Ubóstwo energetyczne można rozpatrywać według definicji absolutnej opartej o próg 10% wydatków energetycznych w stosunku do dochodu, którym dysponuje gospodarstwo domowe tzn. jeśli wydatki gospodarstwa domowego przekraczają 10% jego dochodów to jest ono dotknięte ubóstwem energetycznym.

Według tej definicji problem ubóstwa energetycznego najbardziej dotyczy Polski południowej i wschodniej w województwach podkarpackim (61% mieszkańców), świętokrzyskim (60,5%), lubelskim (54,7%), małopolskim (53,4%) i podlaskim (51,2%), gdzie dominują tereny wiejskie i ludność o niskich dochodach. Ogółem na terenach wiejskich w Polsce 64% mieszkańców jest uboga energetycznie. Ze względu na rodzaj, okres budowy i typ własności budynku, poziom ubóstwa energetycznego w Polsce jest najwyższy dla budynku jednorodzinnego wolnostojącego (71,4%), wybudowanego w latach 1946-1960 i będącego własnością osoby fizycznej.

---

²⁰ D. Owczarek, A. Miazga, Ubóstwo energetyczne w Polsce – definicja i charakterystyka społeczna grupy, Instytut na Rzecz Ekorozwoju, Warszawa 2015.

Wykres 1. Poziom ubóstwa energetycznego w poszczególnych rodzajach budynków

Źródło: opracowanie własne na podstawie D. Owczarek, A. Miazga, *Ubóstwo energetyczne w Polsce – definicja i charakterystyka społeczna grupy*, Instytut na Rzecz Ekorozwoju, Warszawa 2015.

Tabela 3. Ubóstwo energetyczne

Typy gospodarstw domowych według wyszczególnionych kryteriów			Poziom ubóstwa energetycznego (%)
Klasa miejscowości zamieszkania	Miasto	500 tys. mieszk. i więcej	19,5
		200-499 tys. mieszkańców	27,7
		100-199 tys. mieszkańców	27,5
		20-99 tys. mieszkańców	32,9
		poniżej 20 tys. mieszkańców	43,3
	Wieś	64,1	
Województwo		dolnośląskie	34,9
		kujawsko-pomorskie	47,0
		lubelskie	54,7
		lubuskie	43,9
		łódzkie	47,0
		małopolskie	53,4
		mazowieckie	40,1
		opolskie	46,3
		podkarpackie	61,0
		podlaskie	51,2
		pomorskie	33,4
		śląskie	36,5
		świętokrzyskie	60,5
		warmińsko-mazurskie	42,5

	wielkopolskie	43,7
	zachodniopomorskie	35,2
Rodzaj budynku	wielorodzinny	20,8
	jednorodzinny w zabudowie szeregowej	47,8
	jednorodzinny wolnostojący	71,4
Okres wybudowania budynku	przed 1946 rokiem	47,6
	w latach 1946-1960	58,7
	w latach 1961-1980	42,6
	w latach 1981-1995	42,8
	w latach 1996-2006	35,8
	po 2006 roku	24,3
Rodzaj własności	osoby fizycznej	46,5
	spółdzielni mieszkaniowej	23,6
	gminy, Skarbu Państwa, zakładu pracy	30,5
	towarzystwa budownictwa społecznego	24,2
	innego podmiotu	38,7

źródło: D. Owczarek, A. Miazga, Ubóstwo energetyczne w Polsce – definicja i charakterystyka społeczna grupy, Instytut na Rzecz Ekorozwoju, Warszawa 2015, str. 28 – 29

Brakuje bezpośrednich danych informujących o tym, kto jest właścicielem budynków jednorodzinnych w Polsce jednak na terenach wiejskich dominuje własność osób fizycznych, które są właścicielami 3 z 3,4 mln budynków co stanowi 88%²¹.

Sektor budynków jednorodzinnych praktycznie nigdy nie otrzymał wsparcia

Właściciele budynków jednorodzinnych, w przeciwieństwie do właścicieli i mieszkańców budynków wielorodzinnych, do roku 2016 nie otrzymywali praktycznie żadnego wsparcia na działania związane z modernizacją lub termomodernizacją budynku (wsparcie modernizacji budynków wielorodzinnych zostało omówiona w rozdziale **Błąd! Nie można odnaleźć źródła odwołania.**, strona **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**). Obdarzenie przywilejami jednej i wykluczenie drugiej grupy, w dodatku biedniejszej, chociaż formalnie nie jest niekonstytucyjne, to jednak jest rażąco niesprawiedliwe.

²¹ZAMIESZKANE BUDYNKI. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011. GUS 2013. str. 27